Unixin peruskomennot

Seuraavassa on esitelty muutamia Unix-käyttöjärjestelmän peruskomentoja yleisimpine optioineen. Komennot ja varsinkin niiden optiot voivat vaihdella suurestikin Unix-versioittain. Enemmän informaatiota kustakin komennosta saa komennolla `man komento` (osa seuraavista komennoista on shellin sisäisiä komentoja ja komentojen dokumentointi löytyy ko. shellin manuaalisivulla).

Komennoissa käytetyt merkinnät: *hakasulkujen* "`[]`" välissä esitetyt argumentit tai optiot ovat optionaalisia, merkintä `...` tarkoittaa listaa, esim. `tied ...` tarkoittaa yhtä tai useampaa tiedostoa.

`cat tied ...`

> Yhdistää ja tulostaa tekstitiedostoja. Jos annettuja tiedostoja on useita tulostetaan ne peräjälkeen *stdout*iin.

`cd [hak]`

> Nykyhakemiston (oletushakemiston) vaihtaminen. Vaihtaa nykyhakemistoksi hakemiston `hak`. `cd` ilman parametriä vaihtaa nykyhakemistoksi käyttäjän kotihakemiston.

`chmod [-R] moodi nimi ...`

> Muuttaa parametreinä annettujen tiedostojen ja/tai hakemistojen moodin arvolle `moodi`. Moodi voidaan useissa järjestelmissä ilmaista oktaalilukunotaation lisäksi `+` ja `-` -operaattoreiden ja kirjainkombinaatioiden 'ugoa' (user, group, other, all) sekä 'rwxst' (read, write, execute, suid, sticky) avulla. Optio `-R` aiheuttaa hakemiston tapauksessa moodin muuttamisen rekursiivisesti alihakemistoille ja tiedostoille.

`cp [-ifpr] lähde ... kohde`

> Kopioi tiedostoja. Kopioi `lähde` -parametrin osoittaman tiedoston (tai hakemiston) `kohde` -parametrin ilmaisemaan paikkaan (tai nimelle). Jos parametrejä on enemmän kuin kaksi, täytyy `kohde` olla hakemisto. Optiot:
>
> - `-i` Varmistaa kysymällä jokaisen päälle kopioinnin.
> - `-f` Kopioi tiedostot päälle kysymättä.
> - `-p` Säilyttää tiedostoattribuutit kopioille.
> - `-r` Koipioi tiedostot ja hakemistot alihakemistoineen ja sisältöineen

`du [-ks] [nimi ...]`

Laskee tiedostojen ja hakemistojen käyttämän levytilan määrän. Optiot:

- `-k` Näyttää tuloksen *kilotavuina* (oletus voi olla esim. 512 tavua).
- `-s` Ei erittele hakemistojen alla olevia tiedostoja vaan näyttää "kokonaiskäytön".

`file [tied ...]`

Yrittää päätellä annetun tiedoston tyypin (esim. tekstitiedosto tai suoritettava binääritiedosto).

`grep regexp tied ...`

Tulostaa `regexp` -parametriin (säännöllinen lauseke) täsmäävät rivit annetuista (teksti)tiedostoista.

`head tied`

Tulostaa annetun tiedoston *pään* (yleensä 10 ensimmäistä riviä).

`less`

Ks. `more`.

`ls [-1adltR] [nimi ...]`

Tiedostolistaus. Ilman parametreja tulostaa tiedostolistauksen nykyhakemistosta. Parametreiksi voidaan antaa yksi tai useampi tiedosto (ja/tai hakemisto), josta listaus halutaan. Optiot:

- `-1` Tulostetaan tiedostot yksi riviä kohden – oletuksena yritetään tulostaa sarakemuodossa.
- `-a` Näytetään kaikki, myös `.`-alkuiset tiedostot.
- `-d` Tulostaa hakemistot kuten muut tiedostot, eikä tulosta hakemiston sisältöä.
- `-l` Pitkä muoto, näyttää (lähes) kaikki tiedoston attribuutit.
- `-t` Lajittelee tiedostot muuttumisajan mukaan järjestykseen.
- `-R` Tulostaa kaikki hakemistot alihakemistoineen.

`mkdir [-p] hak ...`

Luo parametreinä annetut uudet hakemistot. Jos `hak` sisältää vain nimen, luodaan hakemisto nykyhakemiston alle. Käytettäessä `-p` -optiota, luodaan täysi `hak` -parametria ilmaisema hakemistorakenne, vaikka edeltäviä hakemistoja ei olisi olemassakaan.

`more [tied ...]`

Tulostaa tekstitiedoston `tied` sivu kerrallaan ruudulle. Jonkin muun komennon tulostus voidaan putkittaa `more`lle, jolloin tämä tulostus sivutetaan. Joissakin versioissa `more` sisältää lisäksi selaus toiminnot. Useissa järjestelmissä selaustoiminnot sisältävä sivutusohjelma tunnetaan nimellä `less`.

`mv lähde kohde`

Siirtää tai uudelleen nimeää tiedostoja. Parametrit voivat olla myös hakemistoja.

`ps`

Listaa järjestelmässä pyöriviä prosesseja. Komento `ps` ilman optioita näyttää käyttäjän aktiivisen istunnon prosessit. Sisältää useita versioriippuvaisia optioita (ks. `man ps`).

`pwd`

Tulostaa nykyhakemiston polun/nimen.

`tail tied`

Tulostaa annetun tiedoston *hännän* (yleensä 10 viimeistä riviä).

`rm [-ifr] nimi ...`

Poistaa parametreinä annetut tiedostot. Optiot:

`-i`	Varmistaa kysymällä jokaisen poiston.
`-f`	Poistaa kaikki täsmäävät tiedostot kysymättä.
`-r`	Poistaa tiedostot ja hakemistot alihakemistoineen ja sisältöineen

`rmdir [-p] hak ...`

Poistaa parametreinä annetut *tyhjät* hakemistot `hak`. Optio `-p` poistaa kaikki `hak` -parametrissa mainitut edeltävät hakemistot, jos ne ovat tyhjiä.